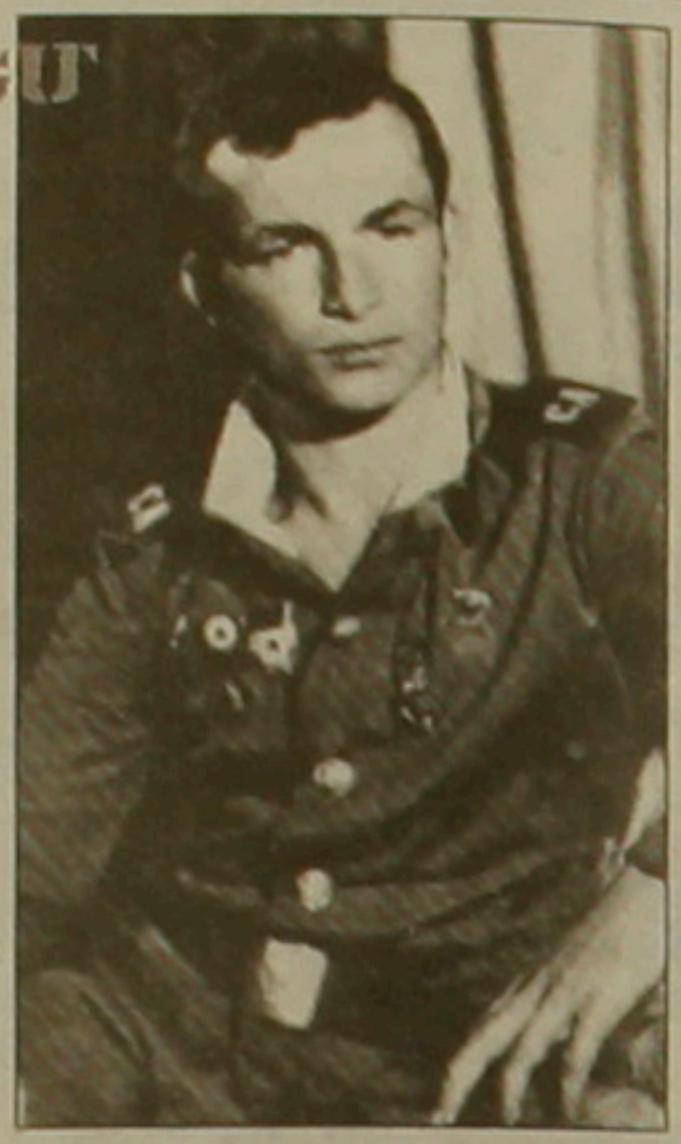

Թարգմանված ԼՈՒԹՅՈՒՆ ՍԿԻՂՔԸ՝ 1988-ԻՆ

Սլավիկ (Վյաչեսլավ) Հայրառեյանը 1988-ին Արցախ մեկնած առաջին ծիծեռնակներից էր, ՀՅԴ անդամ: 1976-77թթ. Հայաստանի լեռնագնացության շեմոյին է եղել: Չոհվել է 1992թ. հունվարի 21-ին Շուշիի օրջանում՝ հե՝սախուզական գործողությունների ժամանակ:

Խոսքս, որ չգիտեմ, թե որ ժանրին կդասկանի, թող լինի մեկը այն դարգեւներից, որոնք մինչեւ օրս բեզ շեն հասել, կամ բեզ շսրվեցին: Արժանի էիր (էիք) ամենաբարձրին, համարարկային դարգեւին, որը սրվեց միայն առաքյալներին՝ Փրկչի կողմից:

Դու (մենք) Արցախի ազատության, ասել է՝ հայի ազատության բարոյաշատաքյալներից մեկն ես: Քանզի ազատության մեր քարոզն էլ քրիստոնեության նման գաղտնի էր: Գաղտնի, ու՝ «հրաշքների կասարում» էինք ուզում սարածել: Ասել եւ աղացուցել, թե Արցախն էլ Հայ Դաշի մի գրասենյակ է: Այստեղ հրաշքներ գործվել էին մեզնից առաջ: Դրանք մեր խաչքարերն ու վանքերն են: Դրանք գրաբարից մնացած բառերն են արցախյան բարբառում: Դա հայոց արիական ցեղի ոգին է՝ արցախահայության մեջ անջինջ մնացած: Ու դրա համար էլ նրանք «հայի ուրիշ սեսակն են»:

Նորից բառերիս հետեւից ընկած գնացի: Հիմա ինձ համար Արցախը դու ես՝ մեկն ամփոփված մյուսի մեջ: Դրա համար էլ հիմա ավելի շատ եմ սիրում բեզ ասել է թե՛ Արցախը, «իմ ցավ, իմ ծիծաղ Արցախը»:

Հիմա, խախտելով մեր դայմանը, գրավոր բացում եմ գաղտնիքը: Եթե ժամանակին դարձադրված ուզում էինք աղացուցել, եւ ի՛նչն աղացուցել, որ խաչը իսլամի խորհրդանիշը չէ, հիմա կարծես կամաց-կամաց հավասում են, որ այդպես է, անգամ՝ անհավասները: Բա ինչպե՛ս կարող էր Արցախի հողը հայինն ու հայկական շիններ: Դու, մենք հավասի դակաս շունենք: Մեզ աղացուցներ էլ դեք շեն: Եվ այն, ինչ ի վերուս է սրված մեզ, մերն է անսակարկ: Հիսուսի փոխարեն խաչին ունենք հայոց Վրեժը, եւ հիշողություն-հավասը դեռ հաշմված չէ, դրա համար էլ գնացինք, քանզի Վրեժը հարություն էր առել: Գնացինք, որ հավաս դարձած գաղափար-հիշողությունը սարածենք, մոռացումից փրկենք, որով

հետեւ արեւելյան կարմիրին ուսերին առած՝ Ինսերնացիոնալը ներսում իր սեւ գործն էր անում: Գնացիր ու ... գնացիր: Հիմա ես գինվոր Սլավիկի մասին շեմ գրում, քանզի դրա համար վերադարձ է դեք դեմի մեր զարհուրելի, գաղտնի շրջանը, մինչեւ 92 թվականի հունվարը: Եվ այդ 4 սարում, երբ 40 ու 400 սարվա գործարվեց, երբ դեռ թշնամիդ ու բարակամդ չէին ջոկվում, դու շատ բան արեցիր: Հե՛սախուզական ջոկասի հրամանատարը ե՛ւ հե՛սախույզ էր, ե՛ւ գինվոր, ե՛ւ դարձիգան: Վախենում էինք գինվորական հագուստները ցերեկով լվանալ, գիշերվա գինվորներ էինք, որ արեւածին առավոտներ ու ազատություն դիտի բերեինք:

Հիմա ես ինչ անում եմ, Սավ, երկուսիս փոխարեն եմ անում: Երկուսիս արածի համար մենակ դասասխան սվեցի բոլորին՝ ի՛նչ ցավ ու նախասինք դիմագրավելով, քանի որ մեր սիրելը մեղք էին համարում: Անբեույթ, կույիսների ետեւում մնացի, սեւը ներս արած, կարմիրը՝ դուրս: Արցունքներս կույ սալով՝ բոլոր հարսանիքների հարսի ճերմակ շորը հագա (մեր հարսանիքը Նախիջեւանում էինք անելու՝ Նոյի ճաշասեղանի սեղում): Բոլոր զոհերի հե՛ս բեզ հողին հանձնեցի, բոլոր հերոսների (իսկական) շքանշանները քո կրծքին դրեցի: Ադրեցինք այդպես: Ադրեցինք՝ երեկոյան ընտանիքի հորը սղասող սան նման: Դու մեզ հե՛ս ես: Վաղը քո ծննդյան օրն է, եւ աղջիկդ կհանգցնի մոմերը, այսինքն՝ դու կհանգցնես: Եվ Լենա տասիկը նորից սրաբաց կիյուրասիրի բոլորին, թե՛ սղախի ծնունդն է:

Ասեմ, որ վաղը նաեւ Սուրբ Շուշանիկի օրն է: Վաղը իմ անվան ու ծննդյան օրն է: Զեզ որդես նվեր մնաց իմ խենթ ջահելությունը, ինձ՝ բեզ անչափ նման մեր աղջիկը եւ երկուսիս ծերությունը:

Հարունակելի, շարունակելի, շարունակելի...

Լուրջությունը թարգմանեց
ՇՈՒՇԱՆԻԿ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ
ՆԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ